अन्धःस्यादन्धवेलायां वा धिर्य्यमपि चाश्रयेत्। कुर्य्यात्तृणमयञ्चापं ग्रथीत मृगग्रायिकां।
सान्त्वादिभिरुपायैस्तु हन्याच्छत्रुं वशे स्थितं। दया न तस्मिन् कर्त्तव्या शरणागत इत्युत। ५५५५
निरुद्विग्नो हि भवति न हताज्जायते भयं। हन्यादमित्रं दानेन तथा पूर्व्वापकारिणं।
हन्यात्तीन्पञ्च सप्तेति परपक्षस्य सर्व्वशः। मूलमेवादितश्छिन्द्यात्परपक्षस्य नित्यशः। ततः सहायांस्तत्पक्षान्सर्व्वांश्च तदनन्तरं।
छिन्नमूले ह्यधिष्ठाने सर्व्वे तज्जीविनो हताः। कथं नु शाखास्तिष्ठेरंश्छिन्नमूले वनस्पतौ।
एकायः स्यादविवृतो नित्यं विवरदर्शकः। राजन्नित्यं सपत्नेषु नित्योद्विग्नः समाचरेत्।
अग्न्याधानेन यज्ञेन काषायेण जटाऽजिनैः। लोकाञ्विश्वासयित्वैव ततो लुम्पेद्यथा वृकः। ५५६०
अङ्कुशं शौचमित्याऊरर्थानामुपधारणे। आनाम्य फलितां शाखां पक्वं पक्वं प्रशातयेत्।
फलार्थोऽयं समारम्भो लोके पुंसां विपश्चितां।
बहेदमित्रं स्कन्धेन यावत्कालस्य पर्य्ययः। ततः प्रत्यागते काले भिन्द्याद्घटमिवाश्मनि।
अमित्रो न विमोक्तव्यः कृपणं बहुपि ब्रुवन्। कृपा न तस्मिन् कर्त्तव्या हन्यादेवापकारिणं।
हन्यादमित्रं सान्त्वेन तथा दानेन वा पुनः। तथैव भेददण्डाभ्यां सर्व्वोपायैः प्रशान्तये। ५५६५
धृतराष्ट्रउवाच॥ कथं सान्त्वेन दानेन भेदैर्दण्डेन वा पुनः। अमित्रः शक्यते हन्तुं तन्मे ब्रूहि यथातथं।
कणिकउवाच॥ शृणु राजन्यथावृत्तं वने निवसतः पुरा। जम्बुकस्य महाराज नीतिशास्त्रार्थदर्शिनः।
अथ कश्चित्कृतप्रज्ञः शृगालः स्वार्थपण्डितः। सखिभिर्न्यवसत्सार्द्धं व्याघ्राखुवृकबभ्रुभिः।
ते ऽपश्यन्विपिने तस्मिन्बलिनं मृगयूथपं। अशक्ता ग्रहणे तस्य ततो मन्त्रममन्त्रयन्।
जम्बुकउवाच॥ असकृद्यतितोह्येष हन्तुं व्याघ्र वने त्वया। युवा वै जवसंपन्नो बुद्धिशाली न शक्यते। ५५७०
मूषिकोऽस्य शयानस्य चरणौ भक्षयत्वयं। अथैनं भक्षितैः पादैर्व्याघ्रो गृह्णातु वै ततः।
ततो वै भक्षयिष्यामः सर्व्वे मुदितमानसाः। जम्बुकस्य तु तद्वाक्यं तथाचक्रुः समाहिताः।
मूषिकाभक्षितैः पादैर्मृगं व्याघ्रोऽबधीत्तदा। दृष्ट्वा चेष्टमानन्तु भूमौ मृगकलेवरं। स्नात्वागच्छत भद्रं वो रक्षामीत्याह जम्बुकः।
शृगालवचनात्तेऽपि गताः सर्व्वे नदीं ततः। स चिन्तापरमो भूत्वा तस्थौ तत्रैव जम्बुकः।
अथाजगाम पूर्व्वन्तु स्नात्वा व्याघ्रो महाबलः। ददर्श जम्बुकञ्चैव चिन्ताकुलितमानसं। ५५७५
व्याघ्रउवाच॥ किं शोचसि महाप्राज्ञ त्वन्तो बुद्धिमतां वरः। अग्निना पिशितान्यद्य विहरिष्यामहे वयं।
जम्बुकउवाच। शृणु मे त्वं महाबाहो यद्वाक्यं मूषिकोऽब्रवीत्। धिग्बलं मृगराजस्य मयाऽद्यार्थं मृगो हतः।
मद्बाहुबलमाश्रित्य तृप्तिमद्य गमिष्यति। गर्जमानस्य तस्यैवमतो भक्ष्यं न रोचये।
व्याघ्रउवाच॥ ब्रवीति यदि स ह्येवं कालेह्यस्मिन् प्रबोधितः। स्वबाहुबलमाश्रित्य हनिष्येऽहं वनेचरान्।
खादिष्ये तच्च मांसानि इत्युक्त्वा प्रस्थितो वनं। ५५८०
एतस्मिन्नेव कालेतु मूषिकोऽप्याजगाम ह। तमागतमभिप्रेत्य शृगालोऽप्यब्रवीद्वचः।
॥ जम्बुक उवाच॥ शृणु मूषिक भद्रं ते नकुलो यदिहाब्रवीत्। मृगमांसं न खादेयं गरमेतन्न रोचते।
मूषिकं भक्षयिष्यामि तद्भवाननुमन्यतां। तच्छ्रुत्वा मूषिको वाक्यं मन्त्रस्तः प्रगतो बिलं।